

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U I I X.

„Gazeta” ieșe în săptămână.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se primumă la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. societăți.
Abonamentul pentru Brașov administrațiunea, piața mare, lângă Inului Nr. 30 etajiu I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dușul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. s. 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 263.

Brașov, Joi 27 Noemvbre (9 Decemvbre)

1897.

Răpire a limbei.

Pe când scriem acestea, proiectul de lege pentru maghiarizarea numelor de comune și localități probabil, că este deja trecut prin camera deputaților din Pesta. La desbaterea generală s'a trecut peste el cu celebritate fulgerului, ca și cum s'ar fi tratat de-un lucru cu totul firesc, asupra căruia nici n'ar mai pute avea loc vre-o discuțiune. Afară de-un deputat sas, nimenea nu și-a ridicat vocea contra proiectului, ér când a fost la votare, cu excepțiunea a cincii deputați sași, el a fost votat en bloc. De sigur, același lucru are să urmeze și la desbaterea pe paragrafi.

Acésta, de-altmintrelea, nu pôte să surprindă pe nimenea dintre cei ce cunosc raporturile dela noi. Cine să mai țină ađi semnă în dieta ungurică de nedreptățirile și vătămările, ce li-se fac popórelor nemaghiare din patriă prin cutare proiect de lege, când elementele, din caré e constituită această dietă, sunt recutate unul ca unul după șablonul unguresc, care nu admite alte idei, alte principii, alte convingeri și alte drepturi, decât numai acelea, ce coincid cu interesele așa numitei idei de stat maghiar?

Proiectul de lege, de care vorbim, este unul dintre acelea, care taie fôrte adânc în drepturile de limbă ale popórelor nemaghiare. Prin el ni-se răpesc numele istorice moștenite de seculi, caré constituie o proprietate nealienabilă a limbei fiă-cărei naționalități; prin el ni-se schimosese limba și se împedecă progresul dezvoltării firesci a ei, împingându-o spre cel mai monstruos barbarism. E mai mult decât ridicul a vedé într'o scólă românescă propunându-se, de exemplu, geografia Ardealului cu vechile sale numiri românesce de comune, munți, văi, riuri și câmpii, fără a-ți fi permis a te folosi de numirile proprii și firesci ale limbei tale. Ce limbă va mai fi aceea, din care se vor răpi numele proprii și se vor înlocui cu altele noué, cu totul străine de firea limbei românescé?

Dacă vom ținé semnă încă de împrejurarea, că și numele proprii de persoane se introduc cu desăvârșire maghiarisate, séu mai bine ăș schimosite și batjocurite în matriculele de stat, și că și aceste nume vor trece mai târziu ca singurele nume oficiale, impuse a se folosi în actele și documentele publice, ba până și în scóle: atunci unde mai rămâne limba noastră și a celorlalte popóre nemaghiare din țără?

Ceea ce se petrece ađi sub ochii noștri și ceea ce se urmărește prin amintitul proiect de lege pentru maghiarizarea numelor de comune și localități, în consecențele sale nu este decú altceva, decât o curată răpire a limbei.

Și în fața acestui îngrozitor și cutezat atentat la dreptul de limbă al popórelor nemaghiare, nu se găsesce în dieta ungurică un sigur deputat maghiar, care să arate că-

tuși de puțin simț de stimă și respect cătră cei ce constituie majoritatea poporațiunii acestei țări și să avertiseze măcar printr'un cuvânt pe conaționalii săi, că nu este bine a înfige pumnalul în inima acelora, fără ale căror jertfe de sânge și de avere n'ar fi fost și n'ar fi cu puțință de-a susținé această țără!

Singurul deputat sas, care în terminii cei mai moderați posibili s'a încercat să combată, séu mai bine ăș se mijlocescă o modificare în proiectul din cesțiune, a fost îndrumat să méréga în Saxonia, ér un alt deputat ungar i-a arătat drumul spre America, spunându-i verde în față, că în țera acesta nu cunoșce decât numai o națiune și numai o limbă, ér asta nu este și nu pôte fi alta: decât națiunea și limba ungurică!

Acésta e răsplata oportunismului politicei săsesce, decât mai merită a fi numită politică atitudinea lor șovăitoare de până acum. Să méréga în Saxonia, decât nu le place aici, ori să privescă cum sunt tratați veneticii fugiți în America și apoi să vorbescă, decât le mai dá mâna!

Ore după asemenea antecedente, puté-va spera încă cine-va, fiă chiar și dintre Sași, ca să-și mai pótă salva ceva din ceea ce este al séu prin menajarea asupra-tilor propriei naționalități?

Adunare de protestare la Sibiu.

„Tribuna” publică în fruntea numărului séu de astăđi următoarea convocare:

„Subscriși ne luăm voie a convoca prin acésta pe alegătorii dietali de naționalitate români din cercurile electorale Sibiu, Cristian, Sebeșul-săsesc, Cislădie și Noerich la o adunare publică, ce se va ținé Marți, la 14 Decemvbre n. 1897, la 11 ore înainte de améđi, în sala cea mare a casei sociale („Gesellschaftshaus”) din Sibiu, cu scopul de a discuta și a lua resoluțiuni privitoare la noul proiect de lege, așa numit „despre numele comunelor și alte nume de localități”. — Sibiu, 5 Decemvbre n. 1897. Dr. Ión Rațiu m. p. Ioan Droc m. p. protopresbiter. Ioan de Preda m. p. Dr. Nicolae Calefariu m. p.”

De-odată cu publicarea acestei convocări, „Tribuna” face apel cătră conducătorii și frunțașii popórilor, să ia numai decât măsurile de lipsă, ca în toate centrele să se concheme și să se țină meetinguri de protestare.”

„Stări incurcate”.

— Situația în Ungaria.—

Prin cuvintele acestea caracteriséză „Neues Wiener Tagblatt” situația, ce o va crea în Ungaria proiectul de lege al guvernului, privitor la regularea în mod independent a afacerilor vamale și de bancă, ce ministrul președinte Bánffy l'a înaintat în ședința de Luní camerei deputa-

ților din Budapesta. Éta despre ce e vorba:

Guvernul unguresc, neputând încheia până ađi pactul economic și financiar cu Austria, a pășit înaintea dietei c'un proiect de lege, în virtutea căruia Ungaria își pôte regula de sine afacerile comerciale și financiare până la finea anului 1898.

Proiectul acesta ășce, că toate acele legi, caré reguléză raporturile economice dintre Ungaria și Austria și a căror valóre espiră cu finea anului 1897, se prelungesc, pe baza statutului quo. Cestiunile pragmatice comune rămân de astă-dată neatînse. Nici cesțiunea cvotei nu este contemplată în acest proiect. În urma acésta provisoriu de un an se referé numai la afacerile circumscrise în §§ 62 și 65 ai art. de lege XII din 1867. Dér nici o parte din acestea, precum afacerea valutei, care e regulată până la 1915, nu vin în considerare. Este dără a-se regula numai pactul vamal și comercial și banca austro-ungară.

În proiect sunt însărate taxtiv acele legi, caré sunt însărate și în provisoriu primit în Octomvbre a. c., excepționându-se legea pentru cvotă, a cărei regulare se pôte amâna pe termen de un an prin autorizația Coróniei, cum dispune articolul XII — 1897. Nu este încă hotărît, când va face Coróna acésta, ci totul se lasă chibzuinței ei, care, la cas de necesitate, va trebui să o facă, de ore-ce delegațiunile vor trebui să stabilescă negreșit proporția cu care cele două state trebuie să contribuie la acoperirea cheltuelilor comune.

Proiectul guvernului unguresc însă nu se mărginesce la o simplă amânare, ci cuprinde și două dispozițiuni de mare însemnătate. El dá guvernului o imputernicire și o îndrumare imperativă.

Imputernicirea ășce, că guvernul are drept a face pregătiri pe cale de ordinațiuni, ca raportul economic dintre Ungaria și Austria să se reguleze independent, la cas când în Austria nu se vor lua dispozițiuni până la finea lui 1897, prin caré dispozițiuni să se prelungescă pe un an stările actuale. Acésta construcția a proiectului pare a porni din presupunerea, că guvernul austriac nu va puté să introducă provisoriu pe cale parlamentară, ci va trebui să-și ia refugiul la § 14 din legea imperiului.

Dispoziția imperativă a proiectului obligă pe guvern, ca în sensul § 68 din legea XII — 1867, să aștérnă dietei un proiect de lege pentru regularea independentă a raportului economic dintre Ungaria și Austria, la cas, decât lui nu i-ar succede peste tot a intra la învoială cu celalalt stat al monarhiei pentru încheierea unui pact definitiv. Proiectul acesta ar trebui să-l înainteze guvernul parlamentului într'un timp, ca el să pótă fi ridicat la valóre de lege înainte de espirarea anului 1898.

Acésta dispozițiune a proiectului — ășce corespondentul din Viena

al lui „N. Fr. Presse” — a produs mare senzațiã în cercurile intim politice. Se crede peste tot, că proiectul merge mai departe decum s'a așteptat, și tendința lui separatistică apare și mai evident. „Neues Wiener Tagblatt” apreciază situația ca fôrte seriósă, fiind-că acum și în Ungaria vor să recurgă la mijloce excepționale. Guvernul și partida lui — ășce organul vienes — sunt în clar cu aceea, că proiectul din cesțiune nu va fi votat până la 1 Ianuarie viitor. În casul acesta guvernul va trebui să recurgă la ordinațiune ministerială, măsură, care va provoca cele mai incurcate stări în Ungaria.

Foile unguresce opoziționale pun în perspectivă guvernului cea mai extremă luptă contra acestui proiect, pe care-l numesc „cu două fețe”. Ele nu-s de loc mulțămite cu dispozițiunile din proiect, caré, după părerea lor, nu dau Ungariei puterea de liberă mișcare în ceea-ce privesce afacerile vamale, economice și financiare. Cei din partida independentă, kossuthiști și ugroniști, cer teritoriul vamal deosebit de Austria și bancă maghiară deosebită — dela caré numai un pas este până la ruperea totală de cătră Austria.

„Magyarország” ășce, că decât guvernul ar cuteza să facă prin acest proiect un pas atât de anticonstituțional, atunci opoziția din dietă va folosi toate mijlocele posibile, ca să-l împiedece. Va ataca guvernul pe întregă linia, va ataca mai ales budgetul, care trebuie desbătut în cele dintâi patru luni ale anului 1898. Tot astfel amenință și organul kossuthist „Egyetértés”.

De altfel, că ce spirit domnesce în opoziția maghiară, se pôte vedé și din modul, cu care acésta a întâmpinat în cameră espunerile ministrului Bánffy asupra acestui proiect. Când s'a cetit ultimul paragraf, opoziția i-a strigat: Acesta Baden l'a făcut! Ér când s'a făcut motivarea lui prin raportor, sala resună de strigătul: *Trădescă Ungaria independentă!* Tot cu acest strigăt opoziția a părăsit parlamentul, exprimând lozinca, cu care ea intră în luptă.

Scenele din parlamentul maghiar promit dér a fi fôrte interesante. Le vom urmări cu atențiune.

Sași și proiectul de maghiarizare a numelor de comune și localități. Clubul liberal maghiar a ținut Duminecă o conferență în care s'a desbătut asupra proiectului de maghiarizarea numelor de comune și localități. În numele Sașilor a vorbit deputatul Oskar Meltz. Acesta n'a tras la îndoială necesitatea proiectului, dér și-a exprimat dorința, ca în administrația interioară a comunelor, să se pótă folosi și numirile vechi. Mai departe, că și în cărțile de învățământ folosite în scólele publice să pótă figura și alte numiri afară de cele unguresce. Vorbind apoi de anomaliiile proiectului, Meltz cită și următorul exemplu: Ar fi curios, ășce el, ca în loc de: Sibenburg Land der Fülle, Sibenburg Land des Segens [und der Kraft...

"Căldarul Plugarului", edat de tipografia "A. Mureșianu" din Brașov și întocmit de I. Georgescu cu deosebită privire la trebuințele poporului nostru agricol, are o parte literară și economică foarte variată și bogată, cuprinzând mai mulți articuli bine aleși, romane, "poesii etc. La început biografia lui Alesandru Roman, apoi o introducere de autor, un articol intitulat: Alegerea carierelor; Cei doi prieteni (istorisire morală) trad. de N. Petra-Petrescu; Numai una, poesiă de G. Coșbuc; Bogatul și săracul în spiritul lumii și în ordinea Provedinței de Dr. Elefterescu; Insurat de două-ori, (novelă populară) de I. Pop Reteganul. Partea economică, redactată de I. Georgescu, începe cu un articol: Economia înțelptă; urmază Rotațiunea în cultura legumelor; Incolțirea sēmēntelor; Bólele animalelor de casă; Ingrășatul porcilor; Animale folositoare și stricăcioase grădinăritului și plugăritului. La urmă câte-va pagini de povește, Diverse, Glume etc. apoi câte-va côle de anunțuri. Prețul 25 cr.; trimis prin postă 30 cr. La 10 esemplare comandate de-odată unul se dă în cinste. De vânzare la Tipografia "A. Mureșianu" în Brașov.

Table with 2 columns: Description of goods and prices. Includes items like 'Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2 %', 'Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.', 'Bonuri rurale ungare 4 %', etc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Ball-Seidenstoffe 35 kr. bis fl. 14.65 p. Meter — sowie schwarze, weisse und farbige Henneberg-Seide von 35 kr. bis fl. 14.65 p. Meter — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. farben, Dessins etc.), porto- und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz. Seiden-Fabriken G. Henneberg, 1162. (K. u. K. Hofliefer.) Zürich.

Cursul pieței Brașov. Din 8 Decembrie 1897. Table with 2 columns: Item and price. Includes 'Banconota rom. Cump. 9.49 Vënd. 9.52', 'Argint român. Cump. 9.43 Vënd. 9.45', etc.

ANUNCIURI (insertiuni și reclame) Sunt a se adresa subscrisei administrațiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemēt, care crește cu cât publicare se face mai de multe-ori. Administr. "Gazeta Trans."

Cursul la bursa din Viena. Din 7 Decembrie 1897. Renta ung. de aur 4 % . . . . . 122.80 Renta de corône ung. 4 % . . . . . 99.75 Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2 % 120.75

Atelier nou de croitorie modernă! IOAN HRISTESCU croitor bărbătesc Brașov, Têrgul inului Nr. 26. Am onóre a aduce la cunoștința onoratului public, că după o pracsă de mai mulți ani ca sodal (calfă) de croitorie bărbătescă, am deschis un Atelier de croitorie modernă, după sistemul cel mai nou, sub conducerea mea proprie, făcând toate soiurile (felurile) de vest minte, precum: Paltóne, Pardiseuri, costumuri de haine după moda cea mai nouă și cu prețurile cele mai moderate. Primesc tot-odată ori-ce reparațiuni ce cad în specialitatea hainelor bărbătesci, executându-le prompt, bine cu gust și ieftin. Rugându-mă de onoratul public a mă sprijini cu prețuitele comande, asigurând, că imi voi da totă silința de a satisface cu cea mai mare punctualitate, sunt cu totă stima: Ioan Hristescu., măes ru-croitor bărbătesc.

Lucrări de legătorie de cărți. Cele mai bune, mai solide și mai ieftine. Wilhelm Haydecker legător de cărți, și lucrător de galanterii, Brașov, Strada Porții Nr. 22. Recomandă Onoratului public dela oraș și dela sate Legătoria sa de cărți, ce esistă de 14 ani cu cel mai bun renume și este mult mărită și din nou arangiată cu 9 mașini diferite. Se efectuesc toate lucrările ce cad în sfera legătoriei de cărți, dela cea mai simplă carte de școlă legată, până la cea mai fină legătură de lux în piele, catifea, mătase, pluș, pânză etc. executând cât se pôte de bine și de esact. Avënd lucrătorii de toate specia escelent pregătiți, acêsta legătoria de cărți pôte se esecute iute și foarte ieftin tot ce se pôte cugeta mai bun în aceste lucrări. Lucrări de galanterii, passepartout, cartonage etc. în toate esecutiunile posibile. Despărțemēt deosebit pentru legarea cărților comerciale, protocoșelor pentru autorități și oficiilor comunale, cu un personal anume instruit pentru acêsta; cel mai durabil și cel mai practic mod de legat. Tipăresce inscripțiuni pe pantlici de cununii și la stéguri etc. WILHELM HAYDECKER, legător de cărți, Strada porții Nr. 22. Strada porții Nr. 22

Sosirea și plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov. Valabil din 1 Octombree st. n. 1897. Table with 2 columns: Sosirea trenurilor în Brașov and Plecarea trenurilor din Brașov. Includes details like 'Dela Budapesta la Brașov', 'Dela Brașov la Budapesta', etc.

ABONAMENTE LA "GAZETA TRANSILVANIEI" Prețul abonamentului este: Pentru Austro-Ungaria: Pe trei luni . . . . . 3 fl. — Pe șese luni . . . . . 6 fl. — Pe un an . . . . . 12 fl. — Pentru România și străinătate: Pe trei luni . . . . . 10 fr. Pe șese luni . . . . . 20 fr. Pe un an . . . . . 40 fr. Abonamente la numerele cu data de Duminecă. Pentru Austro-Ungaria: Pe an . . . . . 2 fl. — Pe șese luni . . . . . 1 fl. — Pe trei luni . . . . . 50 cr. Pentru România și străinătate: Pe an . . . . . 8 franci. Pe șese luni . . . . . 4 franci. Pe trei luni . . . . . 2 franci. Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale. Domnii, cari se vor abona din nou, sê binevoiescă a scie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă. Administrațiunea "Gazetei Transilvaniei".